

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XLIX. De manus digitis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

tae sint breuiores si secus, in primo libro de historia cap. 15. & problem: 48. sect. 10. & problem: sect: 34. praesertim si lata sint, profundae, & omnino bene formatae, minimeque interruptae. Cuius rei rationem in superioribus, cum de vita duratione diceremus, in primo libro docuimus.

Metacarpi ossa.

Quatuor porro oblongis ossibus totum metacarpium constat, quae pedinis figuram quandam referunt; ideoque pedem a quibusdam vocatur. Superiori parte carpo inferiori digitis articulatur: pollex siquidem ab illis separatur. Longissimum omnium est, cui insistit index, quoniam carpo alterius inferitur. Et quoniam in omnibus, quantum conditio rerum paritur, similis sibi semper natura est, respondet in eo metacarpium cubito; vt quemadmodum radij, & vlna coniunguntur extremitates mediaeque dehiscunt, ita & in horum quatuor metacarpij ossibus factum est. Coeunt enim vinculis interiectis superiora inferioraque extrema, vt quam optime ac firmissime sit colligata manus: & vacuantur distantque media, vt minus grauis & ad motum atque operationem omnem expeditior existat; pluribusque musculis pateat locus ad digitos. At omnibus obducitur is, quem palmarem vocabimus, quod ex interno brachij processu egressus angusto mox, sed praelongo tendone ad manus palmam perueniens, per eam totam ad extremos fere vsque digitos expanditur, firmiter cuti adherens; manisque apprehensioni plurimum famulatur.

Musculus palmaris.

DE DIGITIS MANVS.

CAPVT XLIX.

Quatuor demum Metacarpij ossibus totidem adiunguntur digiti, index, medius, anularis, seu medicus, & auricularis seu minimus: Quibus a carpo quintus accedit, qui quod virtibus ac robore praeceteris polleat, pollex dicitur. Veteres quoque *αὐτοχέρας*, quasi manum alteram nominauerunt; vt auctori est inter ceteros Macrobius lib. 7. satur. cap. 13. Tres opinor fuisse causas. Primam, propter virtutem & robur, quo ceteris omnibus aequalis est. Sic enim apud Homerum *αὐτοχέρας* aequalem Deo significat; & Amazonas *αὐτοχέρας*, id est, viros virtute pares, & Alexander in praetatione ad lib. 5. toporum & Philoponus in com. ad tex. 1. lib. 1. physic: & Sextus Philosophus in libro aduersus Mathematicos id, quod Aristoteles in 1. de arte dicendi Rethoricam scripsit *αὐτοχέρας* esse dialecticam, interpretantur esse *ισοσοφον*, aequalem & similem. Alteram, quod non metacarpio inseratur, vt ceteri digiti, sed ex carpo velut manus altera nullius interuentu prodeat. Tertiam, quod aliorum digitorum apprehensioni pollex post velut altera manus accedat.

Pollex digitorum carpi pollex dicitur, αὐτοχέρας.

Est autem praehensio propria manus operatio, propter quam & ipsa in digitos & digiti in articulos diuiditur, vt in flexione multiplici apprehendere vel minutissima posset, fortiterque apprehendentibus ceteris vltimus admouetur pollex, vt illorum omnium apprehensionem firmer. Hunc si remoueris, infirmi sunt ceteri, facileque reuel-

Manus apprehensio.

les omnes. Nec temere putes digitos ceteros inaequales factos. Confert id plurimum apprehensionem, dum omni ex parte res inaequalitate hac attingitur & tenetur. Verum totum hunc locum praecclare tractauit Philosophus in cap. 15. lib. 4. de partibus: flexus, inquit digitorum ad capiendum prehendendumque commodissime habent. Vnus a latere adiunctus digitus est, ilque breuis & crassus. Vt enim si manus omnino deesset, potestas capiendi non fieret: sic nisi digitus hic a latere adesset, non eadem illa facultas probe daretur. Hic enim a parte inferiori sursum premit, vt ceteri a superiori deorsum: quod fieri ita oportet, si valide quasi copula forti colligandum sit. Pollet hic plurimum, vt vnus multos equiparet. Breuis etiam est, vt robustus sit, & quoniam nullam praestaret commoditatem, si longus esset. Recte etiam nouissimus digitus paruus est, & medius longus, tanquam remus nauigij medius. Quod enim officio capitur circum, per medium digitum completi potissimum necesse est. Sed enim pollex & magnus, qui a latere iunctus est, ideo appellatur, quamuis paruus sit; quoniam ceteri sine illo inutiles fere sunt.

Digiti carpi plures, & inaequales, & in articulos diuisi.

Vniuersam porro digitorum seriem *φаланξ* Graeci, id est, aciem & agmina vocarunt. Stare enim quodam modo in acie videntur.

Digitorum phalanx.

Singuli tribus ossibus constant. Quorum articuli & nodi *κροτάλια* vocantur. In primo de historia libro cap. 15. *δευτέρη δὲ τὸ ἐξ ἡμετέρας κροτάλιος τὸ δὲ ἀρχαῖον φάλανξ*. 1. id est, digiti quidem pars, quae flectitur, nodus, quae vero non flectitur, phalanx. Suprema digitorum pars interior acinus seu vertex. Inferiores articuli *σπονδυλάται* medij *κροτάλια*. Supremi *μετακροτάλια*. Singulis quaedam adstant ossicula telami semen referentia: bina in 2. pollicis & 1. reliquorum; & vnicum in tertio pollicis secundoque ac tertio ceterorum articulo: quae ad articulationis robur ac tendonum eod pertinentium propugnaculum spectant.

Digitorum ossa & articuli.

Ossa sesamoides.

Singulis enim articulis infiguntur plures illorum motores. Flectunt hi & contrahunt: primus ab interno brachij, processu prodiens, antequam ad carpum perueniat, in quatuor tendones diuiditur, qui forti vinculo, veluti anulo, quem pericarpium dixeris (hinc deductum puto armillarum seu dextralium apud delicatas mulierculas effeminatosue ac molles viros vsam) colliguntur in carpo ac tandem in secundum digitorum quatuor articulum desinunt eumque flectunt. Cur colligentur in carpo, duplex est causa. Prima, ne distraherentur & vacillet motus, in tam longo praesertim ductu. Secunda, vt digiti magis conuertantur & flectantur ad carpum. Sed dum primum hi perreptant articulum, membranis ac villis illi quoque alligantur, cumque simul mouent. Alter simili quidem, sed humiliori principio, pari que diuisione ad tertiam eorumdem digitorum flectendum articulum, prioris musculi tendonibus ad secundum articulum sistentibus perforatis, progreditur. Quod tum ex necessitate factum est, cum progredi alio modo non posset: tum ex intentione naturae, vt remotissimi articuli certior esset ac stabilior motus. Ad primum vero articulum flectendum interiores sunt perexigui

Musculi digitorum motores.

Pericarpium.

musculi, singulis digitis inserti bini ita proximi metacarpij ossibus producti. Deniq. pollex tribus flexitur musculis: primo supremus articulus à superiori parteradij deriuato; duobus alijs à pericarpio & pollici subiecto carpo deductis, tum articulus alter, tum infimus. Sed musculi quidem digitorum quatuor flexores rectis constant fibris, quod recta ad carpum flectant, qui verò pollicem flectunt, obliquis aut transuersis; quoniam ad priores illos digitos mouent, vt valida sit & firma manus apprehensio.

Extendunt autem priores quatuor digitos eorumque articulos musculi alij externi: qui tum ab exteriori brachij processu bini exorti pericarpio-colligati, simili prorsus, quo per internam flexores, modo per externam progredientes manum in secundum & tertium inferuntur articulum: tum à metacarpij ossibus alij, qui interioribus similes ad articulum primum exterius pertinent. Pollicem verò alij à cubito ad illius item articulos deducti.

Est & tertius digitorum motus, quo aut adducuntur aut abducuntur. Is est exiguorum illorum musculorum, quos primis quatuor digitorum articulis infigi diximus. Bini enim simul contracti flectunt aut extendunt: ac si alter contrahatur laxato altero, aut vnus flexor & alter extensor illi proximus contrahantur, laxatis duobus ceteris, adducitur digitus vel abducitur. Et pollicis adfunt adductores musculi à metacarpij ossibus producti, alij. ex aduersa parte abductores. Hæc est obscura satis & multitudine musculorum implicata totius manus descriptio quam breuissime fieri potuit comprehensa. Iam de pede dicendum est.

DE SACRO ET AD
iunctis ossibus.

CAPVT L.

M Anum in quatuor partes diuisimus, scapulam, brachium, cubitum, & extremam manum. Nam etsi scapula manus propriè pars non videatur esse, ad manum tamen pertinet: tum quod illius principium sit: tum quod cum non ad thoracem, sed ad artus pertineat, non nisi ad manum pertinere potest: quippè artus omnes manu pedèque comprehenduntur. At pedem manui respondere parèntque esse oportet, & in quadrupedibus bestijs eundem prorsus habent vsum. Pedem igitur quadupartitè item diuidamus, in ischium, femur, tibiā, & extremum summumque pedem. Hic extremæ respondet manui, tibiā cubito, femur brachio, ischium scapula: siquidem vt brachium scapulae, sic ischio femur articulatur. Os ischium sacro ossi validissime implantatum est; nec intelligi potest quomodo habeat, quin totius sacri ossis intelligatur structura.

O sacri cur dictū. Sacrum os appellatum est; vel quod maximum sit & ab amplitudine *maro* dictum, id est, latum & amplum os: vel quod veluti basis & fundamentum existat aliorum omnium. Huic namque tum spina tota, tum femora & crura innituntur. Pluribus sanè ossibus constat, sed quæ procedente ætate coalescant in vnum, coalitus tenui vix vestigio

A relicto. Quinque aut sex in puerulis separantur; quæ vertebrarum spinæ similitudinem quandam referunt: & quò magis descendunt, eò angustantur magis, sùm ipsa, tum eorum processus, qui in superioribus ossibus magnopere producantur.

Continet & sacrum os spindem medullam, indeque quinque aut sex neruorum paria prodeunt, Sed infimæ illius parti succedit os nullæ iam medullæ peruium; quod à Coccygis seu Cuculi auis rostri similitudine nomen habuit tribusque aut interdum quatuor officulis constat, quæ minora sensim sunt & in acutum tandem desinunt; rostri figura, quæ introsum incuruatur. *Oppositior* etiam vocant, quod auium caudæ & mobilitus eius officulis simile sit. Nam in fœminarum partu & in magna ani apertione conuiet, & cedens ampliorem facit locum. Neque enim credendum est pubis ossa seungi aperitque parientibus: sed tantum coccygis os cedit; & amplior omnino fœminis, quàm maribus, locus: quod tum breuiore linea pubis ossa iungantur & tenuata magis & quasi sinuata distent magis: tum coxendicum infimæ partes magis distent. Ita fœminarum partui sagax & prouida natura prospexit.

Superiori igitur sacri ossis regioni, illius inquam procelibus, os illud vtrinque infigitur implantaturque firmissimè (in pueris triplici distinctum linea) quod superiori ac posteriori parte ilium os vocatur; cui appendix summa adnascitur, spina vocata: inferiori & anteriori, qua circa pubem ex vitro que coeunt latere, pubis os appellatur: ad demum media ischium, coxendicis os, quod ibi coxa coxindixit articuletur. Porro hoc os ita vtrinque infigitur, vt simul cū osse sacro veluti peluim efformet, qua intestina, vesica, & fœminæ vterus egregiè continentur. Propter eà fœminis ampliora sunt altiùsque educta hæc ossa, vt & fœtus tutiori loco gestaretur, & facilius fœminæ gestatio fieret. Externa aut huius ossis regione amplius, rotundus, & profundus continetur sinus excipiendo femoris capiti paratus. Is cartilagine obductus læuis omnino est & lubricus, vt facilis sit tibiz motus, neque assiduo motu atteratur: atque ex media ipsius sede fortissimum producitur vinculum, quod summo femoris capiti infixum firmissimè alligat femur.

Vniuersum hoc os aut ossium potiùs compago sanè ad truncum pertinet, non ad artus. Non enim mo uetur, sed immota femoris ac pedis totius motum sustinet: hocque à mobili scapula non parum differt, fuit tamen hoc commemoranda loco, tum quod pedi hoc ipsum sit, quod manui scapula: tum quod sine illa femoris articulatio & motus nec intelligitur nec constat.

DE FEMORE.

CAPVT LI.

Femur brachio prorsus respondet & est simile: vnicum os longissimum omnium in homine, in auiibus contrà & ferè quadrupedibus tibiā longior femore. Caput superius, quod ischij, profundo sinu excipitur, vinculoque alligatur, læui obductum cartilagine apophysis quædam est & appendix, quæ in tenriori præ-